

Opa Ben

Het is woensdag, zoals altijd werk ik vanuit mijn moeders huis, in het naaikamertje op de eerste verdieping. Koffiekan, boterham, zinnen tikken, werk uitstellen, af en toe naar beneden voor een stuk speculaas. Daar een vertrouwd decor: leesbril, kruiswoordpuzzel, bloemen op tafel. Mijn moeder (68) die vertelt over een kennis die toch géén corona had, haar man Ben (66) die het fietsje heeft gerepareerd van onze dochter (5). Niks aan de hand. Tot ik om kwart voor vijf mijn laptop dichtsla en mijn moeder hoor onderaan de trap. ‘Eva, kom gauw!’

Ze klinkt raar.

Mijn moeder klinkt nooit raar.

‘Wat is er?’ vraag ik nog.

Geen antwoord.

Even later zie ik waarom. Opa Ben zit in zijn leesstoel, boek op schoot, blauwe gloed, een lichte glinstering onder zijn neus. Mama er naast, arm om hem heen, haar vingers op zijn pols. Dan, met een stem die het midden houdt tussen paniek en aanvaarding: ‘Hij is dood.’

Ik: ‘Niet. Ik ga 112 bellen.’ Mama weet de code van haar telefoon niet meer.

Struikelend hol ik naar boven, struikelend kom ik weer terug, tien seconden later helpt een mevrouw ons door de procedure heen. ‘Meneer op de grond leggen, handen op elkaar zetten, op de borst en nu duwen, vijf centimeter naar binnen, één twee drie vier, ik tel met u mee, mevrouw.’

Ik begin, bij de eerste duw komt er een geluid uit zijn keel. Binnen een minuut ben ik buiten adem. Mama nu, ik kijk haar aan: red je dat? Nou en of, ik zie haar gaan, één twee drie vier, een vrouw die haar tweede man wil redden. Vanuit de telefoon op speakerstand: ‘Sneller, mevrouw. Sneller.’

Ik neem het weer over. Ineens: kleur in zijn gezicht, stromend bloed, zijn huid die warm wordt. Opent hij daar nu heel even zijn ogen? ‘Zag je dat?’ roep ik. ‘Hij is er nog!’ Ik wil schreeuwen, gillen, hem door elkaar rammelen desnoods maar ik beheers me, voor haar, voor wie drama zo wezensvreemd is. Zij weer, ik weer, zij weer, ik weer, in de verte een ambulance, één twee drie vier, kóm op opa Ben, ze zijn er bijna, volhouden nu.

Even later stormen twaalf man het huis binnen. Gele pakken, een bekend gezicht, maar waarvan? Tafel aan de kant, bemodderde schoenen op het tapijt, kijkt u maar even niet mevrouw. Ik kijk toch. Het akeelige geluid van een opladend elektrisch apparaat. Daarna: báf, de eerste opdoffer op een in allerijl ontblote borstkas. Mama, tegen iemand: ‘Vanmorgen zei Ben nog: “Ik ben vandaag precies 38 jaar arts.”’

Daarna: ‘Ik hoorde ineens een soort snurk.’

Ik reken. Hoelang na die snurk waren de hulpverleners er geweest? Drie minuten? Zes? Acht? Hoelang kan een mens zonder hartslag? Of ben je dan al dood? Nee, want hij was warm geworden tijdens het reanimeren, en doden worden niet warm. Opeens staat het bekende gezicht voor mijn neus. Brandweerman én vader van een klasgenoot van de dochter, ach ja natuurlijk. Hij, zachtjes: ‘Sterkte.’

Mijn moeder: ‘Vanmorgen zei Ben nog: “Ik ben vandaag precies 38 jaar arts.”’

Even later is er goed nieuws: opa Ben heeft een hartslag. Een lichte, maar hij is er. Met piepende banden vertrekken ze naar het ziekenhuis, mijn moeder erachteraan in een tweede ambulance en ik dáár weer achteraan, kutcorona. In de auto ruik ik mezelf.

Ik ben er bijna.

Nog 500 meter, 100 kilometer per uur, meteen naar de eerste hulp.

Mijn telefoon gaat.

En terwijl ik koortsig naar mijn tas grijp, één hand aan het stuur, lettend op mijn weghelft, een groep ganzen in trefzekere v-formatie aan de horizon, weet ik dat dit het is, het beslissende telefoontje, erop of eronder.

‘Hoi Vaatje,’ klinkt mijn moeders stem. ‘Het is gebeurd.’

Dood

Opa Ben (66) was gecremeerd, Steely Dan had geklonken, de bloemen waren verdord en wat overbleef waren wij, de moeder (68) en haar dochter (41), somber en moe, somber en moe. ‘Doe je voorzichtig?’ had ze gezegd terwijl ik plankgas naar het ziekenhuis was gereden. ‘Er is nu toch geen haast meer.’

Daarna was de week gegaan zoals die weken altijd gaan.

Een kist, bloemen, iemand die een pan soep brengt.

Denken aan toen, praten over vroeger.

Weer dat gelul over hoe mooi iemand erbij ligt. Weet je wat mooi is, dacht ik terwijl ik naast de kist zat en twijfelde of ik zijn handen zou aanraken, weet je wat mooi is, opa Ben die een toren bouwt met mijn kinderen, opa Ben die in zijn stoel Houellebecq zit te lezen, voor mijn part opa Ben die zit te miezemaufen of het wel of niet gaat regenen. Alles beter dan dit, de aanblik van verkleurende nagels en een vrouw die wezenloos op een boterham zit te kauwen omdat ze voor de tweede keer weduwe is geworden.

Weer die lange, lange weg naar de dag van de uitvaart. Muziek uitzoeken, speech schrijven, bezoek ontvangen in coronashifts. Als ik mezelf het verhaal over de reanimatie niet hoorde vertellen dan hoorde ik het mijn moeder wel doen, die snurk, die aardige vrouw van 112 die ons erdoorheen hielp, weer dat onvermijdelijke eind, ik kon het niet meer horen en er geen genoeg van krijgen tegelijkertijd. Bij het kaarten schrijven zag ik het verschil niet tussen mijn handschrift en dat van mijn moeder.

Een man bezorgde bloemen, met een empathische blik reikte hij ze uit. Tijdens het schuin afsnijden van de stelen dacht ik voor de duizendste keer aan die ene woensdagmiddag – hoelang had het geduurd, hoelang voordat de ambulance kwam, hoelang kan een hart

zonder kloppen? Toen ik klaar was met de stelen had ik een lagere vaas nodig.

Vreemde dingen. Een knipperende lamp, gekraak op de overloop. Poes Olga die ineens bij me kwam liggen, doet ze nooit. 'Jawel, dat deed ze vorig jaar ook, weet je nog?' zei Marcel. Ik keek hem aan. 'Na het overlijden van Carlijn.'

Mededogen in de winkel, mededogen op het schoolplein, de bonus van wonen in een dorp. Van de juf hoorden we dat de dochter (5) tien minuten lang het woord had genomen in de kring, zeer ongebruikelijk. Juf, niet zonder humor: 'Ze heeft het nu wel verwerkt, denk ik.'

Toen, de uitvaart.

Vijftig man maar corona, dus geen koffie, geen omhelzingen. Wat wel: mijn moeder achter een kathedraal, ontroerend, en Marcel die de zaal aan het lachen kreeg door te vertellen over de keer dat hij en Ben naar de bouwmarkt gingen. Maar de foto's van Bens leven, als baby, als hippie, als man, als mens, wierpen me terug op mezelf, op de zinloosheid van het bestaan. Al die omwentelingen, al die moeite, allemaal weg. Daarna, ja hoor: Bachs *Wir setzen uns mit Tränen nieder*. Wieder.

's Avonds, in mijn eentje op de bank, dacht ik aan mijn laatste moment met Ben, in die ochtend bij de kist. Ik had hem toch aangeraakt, heel even, iets wat ik bij mijn eigen vader twintig jaar geleden niet had gedurfd. Ik kende het jaar dat voor ons lag, het zou gaan zoals alle eerdere keren, we zouden nog tien keer stilstaan en honderd keer huilen en alle eerste keren zonder opa Ben zouden we markeren, en ik wist ook dat het allengs beter zou gaan, lichter zou worden, omdat je huilt om wat in wezen liefde was, daar mocht ik op vertrouwen, ook deze keer.

Maar nu nog even niet.

Linda

‘Kijk,’ zei onze schoonmaakster Linda terwijl ze mijn werkkamer binnenliep en een A4’tje voor mijn neus hield. ‘Ze hebben aangifte tegen me gedaan.’

‘Wie?’ vroeg ik verstrooid, want ik had me niet voor niets teruggetrokken in dit stille hoekje van het huis.

Linda, ongeduldig: ‘Mijn buurman. Ik word verdacht van...’ Ze pakte het papier en las met een deftige stem: ‘Eenzijdige mishandeling.’

Ze wachtte mijn reactie verder niet af. Linda, met een vinger tegen haar voorhoofd: ‘Ze zijn knettergek daar. Koffie?’ Ze ging me voor naar de keuken, even later vermengde het brommen van de koffiemachine zich met het geruststellende gekeuvel van haar favoriete lokale radiozender.

Onze Linda is een portret. Ik mag dit zeggen, ze zegt het zelf ook.

Na het vertrek van onze vorige schoonmaakster, die ten onder ging aan haar eigen fanatisme, was ze me getipt op de Facebookpagina ‘Je bent een Wormerlander als’. Ze kon meteen aan de slag. Met de blonde vrouw die sindsdien elke donderdagochtend door de poort komt hebben we er een gratis wekelijks feuilleton bij. Een greep uit haar leven: 32 jaar in de zorg gezeten, een bloedmooie Turkse dochter uit een voorbij huwelijk, taalcoach voor nieuwkomers, fan van Zwarte Piet en klant bij de voedselbank maar zelf fanatiek zorgend voor een vaste kring kennissen, waaronder iemand van 104 jaar. Zelf is ze de 50 ook al voorbij maar op haar telefoon prijkt een foto van een Amerikaan die eruitziet als een Navy Seal en in gebrekkig Engels met haar communiceert, ik heb gezegd dat ze onder geen beding geld moet overmaken. Soms komt ze op tijd, soms komt ze helemaal niet, dat komt dan door de apneu die veel

van haar levensgeluk versjteert. Laatst heeft ze een nieuwe beugel gekregen, een soort slaapmasker, tegenwoordig heeft ze nog maar twee of drie apneus per uur.

Ik weet dit allemaal, omdat Linda kletsen beschouwt als secundaire arbeidsvoorwaarde. Ze kletst tijdens de koffie, ze kletst tijdens het schoonmaken, ze kletst wanneer ik columns probeer te schrijven en ze kletst wanneer ik in Zoom-meetings zit, laatst appte ze me midden in de nacht met tips voor een nieuwe wasmand. Vanuit mijn werkkamer hoorde ik eens hoe ze met de man op zolder een discussie aanging over het koningshuis, er kwamen verder geen argumenten aan te pas maar ze versloeg hem op standvastigheid.

En nu werd ze dus beschuldigd van eenzijdige mishandeling, door een buurman met wie ze een paar weken een akkefietje heeft gehad over geluidsoverlast. Er was geduwd, er was met ziektes gescholden en haar dochter had ook nog tegen een dichte deur geschopt, want zo is ze nu eenmaal, kom niet aan mijn moeder want dan kom je aan mij. ‘En nu gaat de buurman van de andere kant ook nog tegen me getuigen,’ zei Linda terwijl ze een cupje melk in haar koffie kieperde. ‘Ik ben meteen naar hem toe gelopen. Ik zeg: pas d’r op hoor, want je was er niet eens bij, vuile dundas die je me d’r bent. Als ik hoor dat jij voor hém gaat getuigen, ben je van mijn.’

Dundas, dacht ik in mezelf, schitterend woord. ‘Ik weet nu al dat ze straks een mooi verhaal gaan ophangen bij de politie,’ ging Linda door. ‘Slijmen, zielig doen. Bij dat soort mensen ligt het altijd aan een ander, terwijl ze zelf geen enkele waarden en normen hebben. Maar ze zullen er wel weer mee weggkomen. Gedraag je asociaal, dan word je hier in Nederland sociaal geholpen.’

Het is op dit moment nog onduidelijk of ze de gevangenis in moet.

Stuk dier

Schrijnende zaak op social media laatst.

Een vrouw had in haar shoarma, die middag gekocht bij de Ap-pie, een stukje vlees gevonden dat op een stukje diér leek. Een soort, tja, wat was het, het had nog het meest op een snuitje geleken, in het commentaar eronder dacht iemand aan een stuk darm.

Meteen reactie van Albert Heijn natuurlijk, duizendmaal excuses, dit was niet de bedoeling, heel onsmakelijk, ze gingen er direct mee aan de slag, nogmaals excuses.

Nou en terecht, dacht ik vanachter mijn computer, je zal maar een bord shoarma op schoot hebben, hele dag hard gewerkt, schoenen uit, tv aan, hè hè, en dat je dan in plaats van in een stuk vlees in een stuk diér hapt. Gadver!

Nu zijn zulke akelige ervaringen te voorkomen door geen vlees meer te eten, maar ik snap dat je de gemiddelde mens daarmee ruim overvraagt. Het zou helpen om je als vleesconsument te realiseren dat vlees inderdaad van vlees is gemaakt, maar dat valt niet mee, dat zie ik dagelijks aan mijn dochter van 5 – de botsing in haar hoofd die wordt veroorzaakt door het feit dat ze én van boterhamworst én van onze poezen Joseph en Olga houdt, is een tafereel dat door merg en been gaat, dat zal voor sommige volwassenen niet anders zijn. Nu Dierendag voor de deur staat is een lesje bewustwording daarom wellicht op zijn plaats, zodat u weer even helemaal helder heeft hoe het stukken vlees vergaat die niet Snuffie of Fikkie heten. Komt-ie.

Zondag, op 4 oktober, zullen in Nederland 500.000 dieren worden gegeten, en in totaal 1,7 miljoen dieren worden geslacht. Dat zijn bijvoorbeeld kippen die nooit ouder zijn geworden dan zeven weken, en varkens die niet ouder zijn geworden dan zeven maanden. Zouden we morgen allemaal ons stukje vlees laten staan, dan zouden we dus 500.000 dieren redden.

Nog meer *fun facts*: ook op Dierendag zal van duizenden biggetjes de krulstaart worden afgebrand, onverdoofd, om ze zo aan te passen voor een leven in een zeer kleine ruimte. Zondag zullen nog eens duizenden kalfjes direct na de geboorte bij hun moeder worden weggehaald zodat u melk in uw koffie kunt drinken. Zondag zullen ook nog eens duizenden varkens door medewerkers het slachthuis in worden getrapt om daarna gillend en krijsend in kokend water te worden ondergedompeld, minutenlang. Moet je maar eens filmpjes van opzoeken, geluid aan, je weet niet wat je hoort, en terwijl dat gebeurt zullen honderdduizend pasgeboren haantjes in de hakselaar verdwijnen en bakken vol nertsen preventief worden geruimd, net zoals er zondag veel te veel dieren na veertig seconden in hun eigen bloed zullen stikken omdat de halalslacht niet helemaal lekker liep, een beetje zoals kippen spartelend en met half doorgesneden nekken aan haken zullen hangen omdat het mes scheef zat, dat heb je soms met machines. Denken we allemaal niet aan, want we weten amper dat vlees van dieren is gemaakt.

Weet u wie dit wél allemaal weet?

Albert Heijn, de grote marktleider!

Niettemin zijn de kippen die zij verkopen het slechtst af van alle supermarktkippen, dieren die onder het niveau van het Beter Leven Keurmerk leven, met minder dan geen sterren dus, kippen die met zijn zestienen op één vierkante meter leven en nooit daglicht zien, om vervolgens gorgelend aan hun einde te komen, hoe hard organisaties als Wakker Dier ook op de deur bonzen.

Laat ze daar goddomme sorry voor zeggen.